Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:4

Digital säkerhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:14 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen uppdras att prioritera arbetet med den digitala säkerheten och söka samarbete med andra parter. Tillsyns- och uppdragsutskottets bedömning är att arbetet med den digitala säkerheten som bedrivs av den nationella nivån i samverkan med stift, församlingar, pastorat och med externa parter utförs på ett kompetent och framåtsyftande sätt. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:14.

Motionens förslag

Motion 2026:14 av Caroline Åkerhielm, Digital säkerhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att prioritera arbetet med den digitala säkerheten och söka samarbete med andra parter.

Bakgrund

Av 10 kap. 3 § sjunde punkten i kyrkoordningen följer att kyrkostyrelsen ska ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Med gemensamma datasystem avses sådana system som är nödvändiga för verksamheten i kyrkans församlingar, pastorat, stift samt på den nationella nivån.

Närmare bestämmelser om kyrkobokföring och andra register finns i 56 kap. kyrkoordningen. Kapitlet innehåller bestämmelser av ramkaraktär med ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda de kompletterande bestämmelser som kan behövas. Genom beslut vid 2005 år kyrkomöte har kyrkostyrelsen även getts behörighet att bestämma om användningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Därmed klargjordes kyrkostyrelsens ansvar även för andra gemensamma datasystem än kyrkobokföringssystemet. Som exempel på vad som skulle kunna regleras i närmare bestämmelser nämns i förarbetena (kyrkostyrelsens skrivelse 2005:11 och organisationsutskottets betänkande 2005:3) Svenska kyrkans e-postsystem, kyrknätet med tillhörande it-säkerhet och kyrkobokföring. Därmed är det tänkt att såväl en större

säkerhet som förbättrad kvalitet ska kunna uppnås. Kyrkostyrelsen uttalade följande i sin skrivelse:

> Det är vidare rimligt att utgå från att verksamheten över tiden kommer att ställa allt större krav på systemens tillgänglighet och tillförlitlighet. Den tekniska utvecklingen på dataområdet sker mycket snabbt. Nya versioner som kräver ständiga uppgraderingar innebär en större risk för att utvecklingen lokalt kommer att ske olika snabbt. Eventuella önskemål hos lokala och regionala enheter att ha kvar sina egna system måste vägas mot det samlade behovet av effektiva och säkra system för Svenska kyrkan som helhet.

Kyrkostyrelsen har utfärdat närmare bestämmelser om Kyrkobokföring i Svenska kyrkan (SvKB 2009:9), Kyrksam (SvKB 2014:1), anslutning till Svenska kyrkans gemensamma e-postsystem (SvKB 2015:4) och anslutning till Svenska kyrkans nätverk (SvKB 2024:1).

När det gäller uppgifter som behöver skyddas finns en inomkyrklig sekretessreglering i 54 kapitlet kyrkoordningen. Där finns bland annat bestämmelser om förbud mot att röja vissa uppgifter i kyrkobokföringen (54 kap 9 §), förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsåtgärder (54 kap. 10 §) och förbud mot att röja uppgifter kopplat till kyrklig beredskap (54 kap. 10 a §).

Av 57 kap. 1 § kyrkoordningen framgår att stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. I tillsynen ingår även råd, stöd och hjälp i förvaltningsfrågor. Tillsyn över kyrkobokföring och även den faktiska användningen av gemensamma datasystem torde rymmas inom denna stiftets tillsyn.

Utöver bestämmelserna i kyrkoordningen är vidare dataskyddsförordningen (EU 2016/679) i stor utsträckning tillämplig på de register som räknas upp i 56 kap. kyrkoordningen, då med Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) som tillsynsmyndighet.

Svenska kyrkans gemensamma datasystem är tillgängliga för kyrkans anställda via kyrknätet, som är Svenska kyrkans interna it-nätverk. Kyrknätet är ett skyddat nätverk och utrustat med ett antal säkerhetslösningar.

Svenska kyrkan utsattes hösten 2023 för en it-attack med utpressningsförsök. Svenska kyrkan utsätts också regelbundet för olika typer av attacker. Det kan vara försök till överbelastningsangrepp, där mängder av uppkopplade enheter attackerar kyrknätet samtidigt för att försöka försvaga systemet. För att motverka sådana attacker finns en säkerhetsmässig uppdatering av kyrknätet. Jämfört med det ”gamla” kyrknätet ökar ansvaret för nationell nivå. Efter incidenten 2023 har kyrkostyrelsen beslutat om bestämmelser om anslutning till Svenska kyrkans nätverk (SvKB 2024:1), där det bland annat finns krav på konton och it-utrustning för att vara ansluten till kyrknätet.

Enligt kyrkokansliet bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt arbete med informationssäkerhet och cybersäkerhet för att skydda Svenska kyrkans information, digitala system och tjänster:

Cybersäkerhet/it-säkerhet

Cybersäkerhetsarbetet utgår från etablerade ramverk, där NIST Cybersecurity Framework (CSF) 2.0 används som stöd för att utveckla förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberrelaterade händelser. Som en del av arbetet finns en etablerad säkerhetsövervakning (SOC) som möjliggör kontinuerlig övervakning och analys av

säkerhetshändelser. Detta stärker förmågan att tidigt upptäcka och hantera angrepp och andra säkerhetsincidenter.

Samverkan med externa aktörer är också en viktig del av cybersäkerhetsarbetet och omfattar bland annat leverantörer, säkerhetsföretag och relevanta myndigheter.

Informationssäkerhet

Kyrkokansliet bedriver ett systematiskt informationssäkerhetsarbete med utgångspunkt i kraven och principerna i ISO/IEC 27001. Arbetet bedrivs enligt uppdrag i första hand till den nationella nivån. Samtidigt har kyrkostyrelsen tagit beslut om att den informationssäkerhetsutbildning som tagits fram är obligatorisk för hela Svenska kyrkan. Informationssäkerhetsarbetet bedrivs i samverkan med it-säkerhet och dataskydd, där ett gemensamt och koordinerat arbetssätt, tillsammans med stiften, bidrar till att stärka den samlade säkerhetsförmågan inom Svenska kyrkan.

Arbetet har under de senaste åren successivt utvecklats och stärkt organisationens förmåga att skydda information, hantera säkerhetsrisker och uppfylla relevanta krav. Samtidigt kvarstår ett antal utvecklingsområden för att ytterligare stärka styrningen och den långsiktiga förmågan inom informationssäkerhet. Bland annat pågår arbete med att etablera och vidareutveckla styrande dokument, etablera gemensamma processer för riskhantering och för incidenthantering samt stärka förvaltningsmodellen med informationssäkerhetsperspektiv. Informationssäkerhet behöver även integreras tydligare i projektstyrning, förändringsarbete och införande av AI-lösningar.

Dessutom pågår arbete med att ta fram ett gemensamt arbetssätt för informationssäkerhetsklassning, märkning av information och gemensamma skyddsnivåer. Syftet är att skapa en enhetlig och riskbaserad grund för skyddet av organisationens information samt att säkerställa att lämpliga säkerhetsåtgärder införs utifrån informationens skyddsbehov. Detta omfattar bland annat behörighetsstyrning, multifaktorautentisering, loggning, säkerhetskopiering och återställningsförmåga.

Mot bakgrund av en ökad digitalisering, en växande användning av AI, ökade externa beroenden samt ett försämrat säkerhetsläge ökar kraven på organisationens styrning, samordning och genomförandeförmåga inom informationssäkerhetsområdet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet 2014 behandlades en motion med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilken säkerhet som finns för digitalt lagrade uppgifter inom alla nivåer hos Svenska kyrkan och hur uppgifterna kan skyddas. Tillsyns- och uppdragsutskottet uttryckte i betänkandet TU 2014:6 att det sannolikt alltid kommer att finnas behov av löpande översyn och utvecklingsarbete vad gäller utformningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem och hanteringen av desamma. Vidare uttryckte utskottet uppfattningen att de system som finns framtagna får bedömas ha ett adekvat skydd och att de även hanteras på ett i huvudsak korrekt sätt.

I kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2024:6 behandlades en motion med förslag till kyrkomötet att besluta om att uppdra åt kyrkostyrelsen att låta producera en digital säkerhetsutbildning för alla anställda, förtroendevalda och volontärer i Svenska kyrkan. Utskottet ansåg med anledning av den information som lades fram i bakgrundsbeskrivningen att motionen skulle anses besvarad. I informationen i bakgrundsbeskrivningen gavs som exempel en beskrivning av ett arbete med att ta fram en digital säkerhetsutbildning för alla medarbetare i Svenska kyrkan som en del i ett större arbete att stärka säkerhetskulturen inom Svenska kyrkan. Förstärkningen av

säkerhetskulturen ska göras mot bakgrund av att det pågående kriget i Sveriges närhet, det ökade hotet från extremister och terrorister samt ett hårdnande klimat med en etablering av organiserad brottslighet i Sverige. Målet med utbildningen är att en förhöjd kunskapsnivå kring säkerhet försvårar för attentatspersoner att lyckas samt motverkar att Svenska kyrkan väljs som mål. Målet är också att begränsa skadeverkningarna om Svenska kyrkan skulle utsättas för våldshandlingar.

Samverkan

Svenska kyrkan har, enligt kyrkokansliet, kontakt med Regeringskansliet och myndigheter, exempelvis Myndigheten för civilt försvar, Myndigheten för psykologiskt försvar, Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) och Försvarsmakten i olika frågor som rör säkerhet, informationssäkerhet och beredskap. I utbildningar som Säkerhetskultur i Svenska kyrkan (se ovan i föregående stycke), som är en obligatorisk utbildning i informationssäkerhet, och beredskapsplaneringsutbildningar används material från bland annat dessa myndigheter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:14.

Inför tillsyns- och uppdragsutskottets beredning av motionen erhölls en föredragning om arbetet med it- och informationssäkerhet av medarbetare från kyrkokansliet. Dessa verksamheter kräver ett ständigt utvecklingsarbete och utskottet bedömning är att det arbete som bedrivs av den nationella nivån i samverkan med stift, församlingar, pastorat och externa parter utförs på ett kompetent och framåtsyftande sätt. Utskottets uppfattning är att arbetet med den digitala säkerheten är prioriterat.

Uppsala den 1 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Lisa Gerenmark, Ronnie Nilsson och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för att motionen ska anses besvarad.

Jonas Noréus